

Aslan Əzimzadə
UNEC

QAZAXISTAN İQTİSADİYYATININ MÜASİR VƏZİYYƏTİ VƏ İNKİŞAF TRENDLƏRİ

Bu gün Qazaxıstan Mərkəzi Asiya ölkələri arasında ən yüksək makroiqtisadi göstəricilərə sahib ölkədir. Belə ki, 2021-ci ilin göstəricilərinə nəzər salsaq görürük ki, Qazaxıstanın Ümumi Daxili Məhsulu 197,11 milyard ABŞ dolları təşkil etmişdir ki, bu da Özbəkistanın, Tacikistanın və Qırğızıstanın eyni il üzrə ÜDM-dən müvafiq olaraq, 2,8, 22,5 və 23,1 dəfə, Türkmənistanın isə 2021-ci il üzrə təxmin edilən ÜDM-dən 3,2 dəfə daha böyükdür.

Lakin qeyd etmək lazımdır ki, bu gün digər Türk Dünyası ölkələri kimi Qazaxıstan da öz iqtisadi potensialından tam istifadə etməməkdədir. Uzun illər ərzində Qazaxıstanda mütərəqqi və qabaqqlayıcı iqtisadi inkişafı təmin edən hər hansısa bir spesifik modelin formalaşmasını görə bilmirdik. Lakin 1 sentyabr 2022-ci ildən Qazaxıstanda formalaşmağa başlayan

*Qazaxıstan
üçün ən böyük
prioritet
innovasiya
və yüksək
texnologiyalar
sahəsidir*

yeni iqtisadi strategiya bu ölkənin iqtisadi inkişafında önəmli bir dönüş nöqtəsi ola bilər.

İlk öncə qeyd etmək lazımdır ki, bu gün ölkələrin dayanıqlı inkişafını səciyyələndirən ən önəmli faktor investisiyalardır. Bu investisiyalar birbaşa olmalı, həm daxili investorlardan, həm də xarici investorlardan cəlb edilməlidir. Qəbul edilən yeni iqtisadi strategiyada ən maraqlı məqam “İnvestisiya müqabilində tarifi” proqramıdır. Bu strategiya iqtisadiyyatda əlavə dəyərin formalaşması və real sektorun inkişafı istiqamətində həqiqətən mühüm strategiya ola bilər. İkinci istiqamət, şəffaflığın təmin edilməsi üçün dövlət monitoring sisteminə iştirakdır. Bu da inhisar bazarlarının şəffaflığının artırılmasına kömək edəcək.

Nəticədə sözügedən strategiyanın yüksək iqtisadi dividendlər gətirəcəyi gözlənilir. Belə ki, ilkin hesablamalara görə “İnvestisiya müqabilində tarifi” adlı yeni proqram sənayeə illik 400 milyard tenqeyə qədər investisiya cəlb etmək üçün nəzərdə tutulub ki, bu da

təqribən 900 milyon dollara yaxın maliyyə vəsaitidir.

Digər tərəfdən formalaşan yeni iqtisadi strategiya çərçivəsində xarici investorlar üçün maraqlı məqam xüsusi iqtisadi zonalarda investisiyaların artırılması müqabilində investorlara əlavə güzəştlərin verilməsi üçün diferensiallaşdırma siyasətinin həyata keçirilməsidir. Təbii ki, investisiyalarla bağlı əsas iqtisadi güzəştlər prioritet sahələrdə daha yüksək olacaqdır. Prioritet sahələr hələ tam dəqiqləşməsə də düşünürəm ki, bu gün Qazaxıstan üçün ən böyük prioritet innovasiya və yüksək texnologiyalar sahəsi olmalıdır. Digər tərəfdən, prioritet sahədə fəaliyyəti olmayan investorlar üçün vergi güzəştləri tətbiq edilmədən torpaq sahələrinin veriləcəyi də gözlənilir ki, bu da digər sahələrdə çalışan investorlar üçün də stimula ola bilər.

Düşünürəm ki, Qazaxıstanda müxtəlif sektorların rentabelliyyəsinə müvafiq olaraq, kommersiya banklarının verdiyi kreditlərin diferensiallaşdırılmasına ehtiyac vardır. Hesab edirəm ki, bu siyasət iqtisadiyyatın

müxtəlif sahələrinə ciddi təkan verə bilər. Faiz dərəcələrinin diferensiallaşdırılması siyasəti kredit resurslarının səmərəli bölüşdürülməsinə də səbəb ola bilər.

Təbii ki, digər mühüm məsələ nəqliyyat və logistika. Qeyd edək ki, bu gün biz dünyada dəyişən geosiyasi və geoiqtisadi vəziyyətin tərkib hissəsi kimi nəqliyyat-logistika böhranı ilə üz-üzəyik. Belə olan halda, Avropa ilə Asiyanı birləşdirən mühüm Transxəzər nəqliyyat dəhlizinin, o cümlədən Çinin “Bir kəmər – Bir yol” layihəsinin üzvü olan Qazaxıstanın çox mühüm üstünlüyü var. Təbii ki, bu istiqamətdə nəqliyyat-logistika imkanlarının inkişafını xarakterizə etmək, potensialdan tam istifadə etmək lazımdır.

Nəticədə deyə bilərəm ki, bu gün Qazaxıstan öz dayanıqlı iqtisadiyyatını inşa edir. Qazaxıstan yüksək iqtisadi potensiala malik ölkədir. Bu səbəbdən hesab edirəm ki, Qazaxıstanda formalaşan yeni mütərəqqi iqtisadi idarəetmə və yeni iqtisadi inkişaf modeli çox yüksək iqtisadi səmərə verəcəkdir.